

**Γραφείο Διοίκησης
& Γραμματείας ΔΣ**

Αθήνα, 06/08/2024

Α.Π.: 44447

**Προς: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης
& Τροφίμων
Γραφείο Νομικών και
Κοινοβουλευτικών Θεμάτων**
Αχαρνών 2, 10176 Αθήνα
Τηλ.: 210-2124331
e-mail.: koinovouleftikos@minagric.gr
ekarli@minagric.gr

ΘΕΜΑ: «Απάντηση σε Ερώτηση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου (υπ' αριθμ. 6136/30-07-2024)»

Σε συνέχεια της ανωτέρω Ερώτησης, από τη Γενική Δ/ση Αγροτικής Έρευνας σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Η πολυετής έρευνα των Ινστιτούτων του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ επικεντρώνεται στην αύξηση της ανθεκτικότητας των αγροτοδιατροφικών συστημάτων της χώρας στις υψηλές θερμοκρασίες και στη ξηρασία, σε περιβαλλοντικές συνθήκες δηλαδή, που συναντώνται όλο και πιο συχνά λόγω της κλιματικής αλλαγής. Η έρευνα γίνεται σε πολλαπλά επίπεδα και αφορά στα εξής:

1. Δημιουργία γενετικού υλικού με υψηλή ανθεκτικότητα σε ξηροθερμικές συνθήκες

Το Ινστιτούτο Γενετικής Βελτίωσης και Φυτογενετικών Πόρων (ΙΓΒΦΠ) καθώς και το Ινστιτούτο Βιομηχανικών και Κτηνοτροφικών Φυτών (ΙΒΚΦ) έχουν μακροχρόνια εμπειρία στη δημιουργία ποικιλιών σιτηρών, κηπευτικών, βιομηχανικών, κτηνοτροφικών φυτών και οσπρίων καθώς και αρωματικών φυτών και έχουν δημιουργήσει περισσότερες από 200 εμπορικές ποικιλίες. Στόχος των Ινστιτούτων σήμερα είναι:

η βελτίωση και η δημιουργία νέων ποικιλιών, προσαρμοσμένων στις νέες κλιματολογικές συνθήκες της χώρας και για τον λόγο αυτό συνεχίζεται το πρόγραμμα κλασσικής βελτίωσης σιτηρών, κηπευτικών, βιομηχανικών και αρωματικών φυτών, κτηνοτροφικών φυτών και οσπρίων ώστε οι ποικιλίες που δημιουργούνται να έχουν αυξημένη ικανότητα αντοχής και προσαρμογής στη ξηρασία, τη θερμική καταπόνηση και την αλατότητα και να μπορέσουν να αποδώσουν ικανοποιητικά στις νέες περιβαλλοντικές προκλήσεις. Επιπλέον, στην επιλογή γενοτύπων συνεισφέρουν σημαντικά οι σύγχρονες μοριακές κ.ά. τεχνικές, οι οποίες εφαρμόζονται συνδυαστικά με το πρόγραμμα κλασσικής βελτίωσης.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΥΠΑΑΤ, το 2021, μέσω χρηματοδοτούμενου προγράμματος «Ειδικό πρόγραμμα γεωργικής έρευνας για τη δημιουργία νέων ποικιλιών φυτικών ειδών», διάρκειας 5 ετών, ανέθεσε στον

ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ (Ινστιτούτο Γενετικής Βελτίωσης και Φυτογενετικών Πόρων, Ελιάς Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου, Βιομηχανικών και Κτηνοτροφικών Φυτών), τη δημιουργία νέων ποικιλιών προσαρμοσμένων στις ελληνικές συνθήκες.

Η αύξηση του ποσοστού των ελληνικών ποικιλιών στην εγχώρια σποροπαραγωγή για την κάλυψη των αναγκών της χώρας αποτελεί ένας από τους βασικούς στόχους για τη Γενική Δ/ση Αγροτικής Έρευνας η οποία συμμετέχει ενεργά στην παραγωγική δραστηριότητα του πρωτογενούς τομέα. Μέσω εξωτερικώς και εσωτερικώς χρηματοδοτούμενων έργων που υλοποιούνται στα Ινστιτούτα Αγροτικής Έρευνας, ο Οργανισμός σήμερα διαθέτει 149 ποικιλίες φυτών μεγάλης καλλιέργειας (σιτηρών, καπνού, βαμβακιού, κτηνοτροφικών φυτών, οσπρίων και κηπευτικών) εγγεγραμμένων στον Εθνικό κατάλογο Καλλιεργούμενων Φυτικών Ειδών από τις οποίες οι 56 σποροπαράγονται και τα δικαιώματα εκμετάλλευσης των οποίων έχουν παραχωρηθεί σε 18 σποροπαραγωγικές εταιρείες

2. Αξιοποίηση βιοποικιλότητας σε ξηροθερμικές συνθήκες

Τα Ινστιτούτα του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ από την ίδρυσή τους διατηρούν στην Τράπεζα Διατήρησης Γενετικού Υλικού (ΤΔΓΥ) και στις υπαίθριες συλλογές διατήρησης ποικιλιών (ΣΔΠ) φυτικών ειδών, σημαντικούς για τη γεωργία και τρόφιμα φυτικούς γενετικούς πόρους ως προϊόν μακροχρόνιας προσπάθειας συλλογής, διατήρησης, προστασίας και αξιολόγησής τους όπως εξάλλου αποτυπώνεται και στους σκοπούς του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ ανάμεσα στους οποίους είναι και η *«καταγραφή, διατήρηση και αξιοποίηση των εθνικών φυτικών, ζωικών και μικροβιακών πόρων, που σχετίζονται με τη γεωργία, τα τρόφιμα και το περιβάλλον, μέσω, της τήρησης των Εθνικών Συλλογών και Τράπεζας Γενετικού Υλικού.»*.

Οι φυτικοί γενετικοί πόροι που υπάρχουν στις συλλογές του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ αφορούν είδη καλλιεργούμενων φυτών βελτιωμένων και αβελτίωτων αυτόχθονων ποικιλιών (εγγεγραμμένων ή μη στον εθνικό κατάλογο και μητρώο) αλλά και άγριων συγγενικών ειδών σημαντικών για κάθε βελτιωτικό πρόγραμμα που θα αντιμετωπίζει τις σημερινές παγκόσμιες προκλήσεις της κλιματικής κρίσης και της άσκησης γεωργίας με τις επιταγές της 'πράσινης συμφωνίας'.

Η ΤΔΓΥ του ΙΓΒΦΠ του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, διαθέτει πάνω από 15.000 δείγματα συλλογής εγχώριων παραδοσιακών ποικιλιών και αυτοφυών, συγγενών με τα καλλιεργούμενα είδη, που διατηρούνται σε ψυκτικούς θαλάμους με μορφή σπερμάτων και ανήκουν σε 220 βοτανικά είδη. Η ΤΔΓΥ διαθέτει σημαντικό αριθμό γενοτύπων ανά καλλιεργούμενο φυτικό είδος, με ανθεκτικότητα σε ξηροθερμικές συνθήκες και χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι, μεγάλος αριθμός γενοτύπων που προέρχεται από νησιωτικές περιοχές παρουσιάζει ιδιαίτερη ανθεκτικότητα στις συνθήκες αυτές.

Στις ΣΔΠ οι ερευνητικές μονάδες του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ διατηρούν *ex situ* ποικιλίες και υποκείμενα δενδρωδών και αμπέλου. Αυτές περιλαμβάνουν:

α) συλλογές ελιάς, εσπεριδοειδών, πυρηνόκαρπων, γιγαρτόκαρπων και ακρόδρυων, εγγεγραμμένων στο Μητρώο Ποικιλιών, σύμφωνα με το άρθρο 4 της αρ. 2955/120333/26-10-2016 απόφασης του Αν. Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 3603) και υποτροπικών φυτών και ποικιλιών αμπέλου εγγεγραμμένων στους Εθνικούς Καταλόγους,

β) μεγάλο αριθμό γηγενών ποικιλιών-πολλές από τις οποίες σπάνιες- των καλλιεργούμενων ειδών που έχουν συλλεχθεί και διασώζονται προστατεύοντας το γενετικό εθνικό πλούτο της χώρας που απειλείται από τη γενετική διάβρωση.

Οι συλλογές διατήρησης ποικιλιών (ΣΔΠ) φυτικών ειδών βρίσκονται σε αγροκτήματα που χρησιμοποιούν οι ερευνητικές μονάδες του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ και συγκεκριμένα στα Ινστιτούτα Γενετικής Βελτίωσης και Φυτογενετικών Πόρων (ΙΓΒΦΠ: Θέρμη, Νάουσα, Βαρδάτες) και Ελιάς Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου (ΙΕΛΥΑ: Χανιά, Ηράκλειο, Λέσβος, Καλαμάτα και Αττική). Ο αριθμός των ποικιλιών (εγγεγραμμένες στον Εθνικό Κατάλογο και άλλο μη εγγεγραμμένο γενετικό υλικό που διατηρείται από τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ) φαίνονται στο συνημμένο Παράρτημα (Πίνακες 1, 2).

3. Παραγωγή πιστοποιημένου υλικού

Σε ό,τι αφορά την παραγωγή πιστοποιημένου υλικού δενδρωδών και αμπέλου, για να καλυφθεί αυτή η ανάγκη οι φυτωριακές επιχειρήσεις οφείλουν να προμηθευτούν αντίστοιχο μητρικό υλικό (Βασικό υλικό) από τους επίσημους διατηρητές των ποικιλιών που διατηρούν «προβασικό υλικό» στις συλλογές τους. Αυτό έχει επιτευχθεί ήδη από τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ/ΙΕΛΥΑ για 13 ποικιλίες ελιάς ενώ μέσω έργου Μέτρου 16 του ΠΑΑ 2014-2020 που υλοποιεί το ΙΕΛΥΑ θα χρηματοδοτηθεί η παραγωγή αντίστοιχου μητρικού υλικού για ποικιλίες εσπεριδοειδών, συκιάς και επιπλέον ποικιλιών ελιάς. Ωστόσο το ίδιο υπολείπεται να γίνει για το αμπέλι, τα πυρηνόκαρπα, γιγαρτόκαρπα, ακρόδρυα και υποτροπικά φυτά.

Είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε επιπλέον πληροφορία ή διευκρίνιση.

Ο Α' Αντιπρόεδρος του ΔΣ

Καθηγητής Νεκτάριος Βιδάκης

α.α.

Ο Β' Αντιπρόεδρος

Παναγιώτης Ι. Χατζηνικολάου
MSc Ηλεκτρολόγος Μηχανικός
& Μηχανικός Υπολογιστών ΕΜΠ

Ακριβές Αντίγραφο
Χριστίνα Ψήμμα
ΠΕ Διόικητικού - Οικονομικού

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Συλλογές διατήρησης ποικιλιών δένδρων και αμπέλου Μητρώου Ποικιλιών και Εθνικών Καταλόγων

Είδος	Αριθμός ποικιλιών Μητρώου Ποικιλιών και Εθνικών Καταλόγων	Ινστιτούτο - Διατηρητής
Πυρηνόκαρπα (βερικοκιά, κερασιά, βυσσινιά, ροδακινιά, νεκταρινιά, Ιαπωνική δαμασκηνιά, Ευρωπαϊκή, δαμασκηνιά)	47	Ινστιτούτο Γενετικής Βελτίωσης και Φυτογενετικών Πόρων (ΙΓΒΦΠ)-Τμήμα Φυλλοβόλων Οπωροφόρων Δένδρων Νάουσας (ΤΦΟΔΝ)
Γιγατόκαρπα (Μηλιά, αχλαδιά, κυδωνιά, αχλαδόμηλο)	49	ΙΓΒΦΠ-ΤΦΟΔΝ
Ακρόδρυα (Αμυγδαλιά, φουντουκιά)	8 4	ΙΓΒΦΠ-ΤΦΟΔΝ
Ακρόδρυα (φιστικιά και καρυδιά)	7 12	ΙΓΒΦΠ- Τμήμα Ακρόδρυων Βαρδατών (ΤΑΒ)
Ελιά	63	Ινστιτούτο Ελιάς Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου (ΙΕΛΥΑ)
Αμπέλι	292	ΙΕΛΥΑ
Αμπέλι	175	ΙΓΒΦΠ
Εσπεριδοειδή	80	ΙΕΛΥΑ
Υποτροπικά φυτά	49	ΙΕΛΥΑ
Συκιά	60	ΙΕΛΥΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Συλλογές διατήρησης γηγενών και παραδοσιακών ποικιλιών και άγριων συγγενών εκτός Εθνικών Καταλόγων

Είδος	Αριθμός τοπικών ποικιλιών κωδικών πρόσβασης	Ινστιτούτο - Διατηρητής
Διάφορες εγχώριες παραδοσιακές ποικιλίες και άγρια συγγενή των καλλιεργούμενων είδη	15.000 (<i>ex situ</i>) (ψυκτικοί θάλαμοι με μορφή σπερμάτων) που ανήκουν σε 130 γένη και 280 βοτανικά είδη.	Τράπεζα Διατήρησης Γενετικού Υλικού, ΙΓΒΦΠ
Απειλούμενα ενδημικά ελληνικά αρωματικά φαρμακευτικά φυτά	3.700 <i>ex situ</i> και 500 είδη <i>in situ</i> στο δρυοδάσος του ΒΒΚΚ	Βαλκανικός Βοτανικός Κήπος Κρουσσίων (ΒΒΚΚ), ΙΓΒΦΠ

Αυτοφυή και ανθοκομικά είδη	3.003 από τουλάχιστον 1.485 taxa	ΙΓΒΦΠ
Υποτροπικά Φυτά	50	ΙΕΛΥΑ
Ελιά	52	ΙΕΛΥΑ
Εσπεριδοειδή	60	ΙΕΛΥΑ
Αμπέλι	400	ΙΕΛΥΑ
Αμπέλι	78	ΙΓΒΦΠ
Ακρόδρυα (φιστικιά, καρυδιά)	19 φιστικιάς 24 καρυδιάς	ΙΓΒΦΠ-TAB
Πυρηνοκάρπων (ροδακινιά, βερικοκιά, κερασιά, βυσσινιά, Ευρωπαϊκή δαμασκηνιά και αμυγδαλιά)	57	ΙΓΒΦΠ-ΤΦΟΔΝ
Ακρόδρυα (αμυγδαλιά)	28	ΙΓΒΦΠ-ΤΦΟΔΝ
Γιγαρτοκάρπων (μηλιά και αχλαδιάς)	92	ΙΓΒΦΠ-ΤΦΟΔΝ

